

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΙΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ (χωρίς εκτίμηση επιπτώσεων)

ΤΙΤΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ	Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας
ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΓΔ — ΑΡΜΟΔΙΑ ΜΟΝΑΔΑ	ΓΔ JUST – C.4
ΠΙΘΑΝΟ ΕΙΔΟΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ	Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	Τρίτο τρίμηνο του 2025
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
<i>Το παρόν έγγραφο δημοσιεύεται αποκλειστικά για ενημερωτικούς σκοπούς. Δεν προδικάζει την τελική απόφαση της Επιτροπής για τη δρομολόγηση ή μη της ανωτέρω πρωτοβουλίας ούτε το οριστικό της περιεχόμενο. Όλα τα στοιχεία της πρωτοβουλίας που περιγράφονται στο παρόν έγγραφο, συμπεριλαμβανομένου του χρονοδιαγράμματός της, ενδέχεται να αλλάξουν.</i>	

Α. Πολιτικό πλαίσιο, ορισμός του προβλήματος και έλεγχος επικουρικότητας

Πολιτικό πλαίσιο

Η δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα συνιστούν θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στηρίζουν τα επιτεύγματα της ΕΕ όσον αφορά την προώθηση της ειρήνης, της ευημερίας, της οικονομικής ανταγωνιστικότητας, της κοινωνικής συνοχής και της σταθερότητας. Η πεμπτούσια της δημοκρατίας είναι ότι οι πολίτες μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους και να συμμετέχουν στον δημοκρατικό βίο, να επιλέγουν τους πολιτικούς εκπροσώπους τους και να έχουν λόγο για το μέλλον τους. Οι πολίτες θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώνουν τις δικές τους απόψεις σ' έναν δημόσιο χώρο στον οποίο θα έχουν πρόσβαση σε αξιόπιστες πληροφορίες από διάφορες πηγές, στον οποίο θα μπορούν να εκφράζονται διαφορετικές απόψεις, στον οποίο θα έχουν το δικαίωμα να διαφωνούν και να ψηφίζουν σε εκλογές στις οποίες δεν υπάρχουν παρεμβάσεις, είτε αυτές είναι εξωτερικές είτε εσωτερικές. Οι δημοκρατίες όμως στην ΕΕ αντιμετωπίζουν μεγάλες προκλήσεις, ενώ παρατηρείται αύξηση του πλήθους των απειλών κάθε είδους από εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες, όπως είναι η χειραγώγηση των πληροφοριών και η παραπληροφόρηση, καθώς και οι απειλές που στοχεύουν στην ακεραιότητα των εκλογών και των δημοκρατικών διαδικασιών, με τη μορφή κυβερνοεπιθέσεων, συγκαλυμμένης πολιτικής χρηματοδότησης ή χειραγώγησης συγκεκριμένου πολιτικού περιεχομένου, παραγόντων ή κομμάτων στο διαδίκτυο.

Η [έρευνα Flash EB 550 του 2024](#) αποκάλυψε ότι οι πολίτες της ΕΕ θεωρούν ότι οι δύο σημαντικότερες απειλές είναι η αυξανόμενη δυσπιστία και ο σκεπτικισμός έναντι των δημοκρατικών θεσμών (36 %) και οι ψευδείς και/ή παραπλανητικές πληροφορίες που κυκλοφορούν γενικά είτε στο διαδίκτυο είτε εκτός αυτού (34 %). Επίσης, η έρευνα του [Τακτικού Ευρωβαρόμετρου 102](#) έδειξε πως το 82 % των Ευρωπαίων συμφωνεί ότι οι ειδήσεις ή οι πληροφορίες που αλλοιώνουν την πραγματικότητα ή είναι ακόμη και ψευδείς αποτελούν πρόβλημα για τη δημοκρατία γενικά.

Στις [πολιτικές κατευθύνσεις της για την περίοδο 2024-2029](#), η πρόεδρος κ. von der Leyen ανακοίνωσε μια νέα Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας για την αντιμετώπιση των σοβαρότερων προκλήσεων και την αύξηση της ανθεκτικότητας των δημοκρατικών συστημάτων και των κοινωνιών μας. Η πρωτοβουλία θα βασιστεί στο [σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία](#) (2020) και στη [δέσμη μέτρων για την προάσπιση της δημοκρατίας](#) (2023), καθώς και στον σεβασμό των δημοκρατικών αξιών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπου περιλαμβάνεται και η διαρκής δέσμευση της ΕΕ για τη διατήρηση και την προώθηση της ελευθερίας της έκφρασης.

Πρόβλημα που επιδιώκει να αντιμετωπίσει η πρωτοβουλία

Η Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας θα αντιμετωπίσει τις αυξανόμενες απειλές κατά των δημοκρατικών θεσμών, των συστημάτων και των διαδικασιών στο εσωτερικό της ΕΕ —ο συνδυασμός των οποίων έχει ως αποτέλεσμα τη

μείωση της εμπιστοσύνης των πολιτών στη δημοκρατία—, καθώς και το πλαίσιο στο οποίο οι απειλές αυτές βρίσκουν πρόσφορο έδαφος, τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο. Αυτό συμβαίνει εν μέσω ουσιαστικών αλλαγών στο παγκόσμιο οικοσύστημα πληροφοριών, οι οποίες, αφενός, προωθούν νέες ελευθερίες και ευκαιρίες, αλλά, αφετέρου, διευκολύνουν τους εχθρικούς παράγοντες, τόσο εσωτερικούς όσο και εξωτερικούς, να χειραγωγούν πληροφορίες και να κλιμακώνουν τον πόλεμο πληροφοριών.

Οι απειλές μπορεί να είναι δύσκολο να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν και είναι δυνατόν να προκαλέσουν σημαντικές ζημιές. Ειδικότερα, χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο με συνδυαστικό τρόπο σε υβριδική μορφή για την επίτευξη μεγαλύτερου αντικτύπου (π.χ. κυβερνοεπιθέσεις, παραπληροφόρηση, εκστρατείες επιρροής εντός και εκτός διαδικτύου). Ξένοι παράγοντες στοχεύουν επίσης όλο και περισσότερο τις εκλογές στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις υποψήφιες χώρες. Επιδιώκουν να επηρεάσουν τα εκλογικά αποτελέσματα, αλλά και να υπονομεύσουν την εμπιστοσύνη στα εκλογικά αποτελέσματα, τη δημόσια σφαίρα και την ίδια τη δημοκρατία.

Οι πρόσφατες εξελίξεις, μεταξύ άλλων και κατά τη διάρκεια εκλογικών διαδικασιών στην Ευρώπη, δείχνουν ότι το τοπίο των απειλών γίνεται όλο και πιο περίπλοκο, με παρεμβάσεις και στρεβλώσεις στη σφαίρα της πληροφόρησης, καθώς και των υβριδικών απειλών, οι οποίες έχουν ως στόχο, αφενός, να επηρεάσουν τα εκλογικά αποτελέσματα και, αφετέρου, να κάμψουν την εμπιστοσύνη του κοινού στις δημοκρατικές διαδικασίες.

Οι εξελίξεις αυτές απαιτούν την ενίσχυση των προσπαθειών για τη διατήρηση του δίκαιου και ακεραίου χαρακτήρα των εκλογών και των δημοκρατικών πλαισίων (των ελεύθερων, πλουραλιστικών και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών κ.λπ.) Απαιτούν επίσης την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ετοιμότητας της κοινωνίας, που μπορούν να επιτευχθούν, μεταξύ άλλων, με την αύξηση του γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης, του ψηφιακού γραμματισμού και την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης του πληθυσμού της ΕΕ, καθώς και με την ενίσχυση των δημόσιων και κοινωνικών υποδομών, προκειμένου να καταστούν οι δημοκρατικές κοινωνίες λιγότερο ευάλωτες στις απόπειρες χειραγώγησης και παρεμβάσεων. Είναι επίσης αναγκαίο να ενισχυθεί η δημοκρατική συμμετοχή και δέσμευση και, εν τέλει, να αποκατασταθεί και να αυξηθεί η εμπιστοσύνη στη δημοκρατία και τους δημοκρατικούς θεσμούς.

Το πλαίσιο αυτό απαιτεί μια δυναμική, στρατηγική, επιχειρησιακή και ολιστική όσον αφορά την κοινωνία προσέγγιση για την προστασία των δημοκρατιών από τέτοιες απειλές, και την παράλληλη διασφάλιση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αξιών, όπως της ελευθερίας της έκφρασης, ιδίως στο διαδίκτυο, μια προσέγγιση η οποία επίσης θα συμβάλει στην τόνωση της εμπιστοσύνης των πολιτών στη δημοκρατία και τους δημοκρατικούς θεσμούς.

Παράλληλα, η προσέγγιση αυτή πρέπει να διατηρήσει την ικανότητά της να προσαρμόζεται και να καινοτομεί, καθώς οι απειλές φαίνεται ότι θα συνεχίσουν να εξελίσσονται και να έχουν συχνά υβριδική διάσταση.

Βάση για τη δράση της ΕΕ (νομική βάση και έλεγχος επικουρικότητας)

Νομική βάση

Μη νομοθετική πράξη με τη μορφή ανακοίνωσης της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών

Πρακτική ανάγκη για δράση της ΕΕ

Η ταχεία εξέλιξη του τοπίου των απειλών τονίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί μια αποτελεσματική εργαλειοθήκη για την αντιμετώπιση των πλέον πειστικών απειλών κατά της δημοκρατίας στην ΕΕ. Αυτό σημαίνει βελτίωση της συνολικής επίγνωσης της κατάστασης και της ικανότητας αντιμετώπισης απειλών και διαχείρισης καταστάσεων κρίσης, καθώς και προώθηση της δημοκρατικής ανθεκτικότητας σε ολόκληρη την ΕΕ.

Απαιτείται δράση σε επίπεδο Ένωσης για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων, καθώς τα δημοκρατικά συστήματα της ΕΕ και των κρατών μελών της αντιμετωπίζουν παρόμοιες απειλές και κινδύνους, η διακρατική διάσταση των οποίων συχνά δεν είναι εύκολο να αντιμετωπιστεί μόνο από τα κράτη μέλη. Απαιτείται αυξημένος συντονισμός και στενή συνεργασία τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και μεταξύ αυτών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ για την καλύτερη δυνατή προστασία της ΕΕ από τη χειραγώγηση των πληροφοριών και τις παρεμβάσεις από το εξωτερικό, την παραπληροφόρηση και τις απειλές κατά της ακεραιότητας των εκλογών και των δημοκρατικών διαδικασιών. Η αντιμετώπιση αυτή συνεπάγεται αυξημένη ανταλλαγή πληροφοριών και επίγνωση της κατάστασης σε επίπεδο ΕΕ, ενίσχυση των επιχειρησιακών ικανοτήτων, επιβολή της σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ, καθώς και προληπτικά και υποστηρικτικά μέτρα για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας, ένα βιώσιμο οικοσύστημα πληροφοριών και ενίσχυση της συμμετοχής και της δραστηριοποίησης των πολιτών.

B. Τι επιδιώκει να επιτύχει η πρωτοβουλία και πώς

Η Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας, με την υποστήριξη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών, θα παράσχει ένα στρατηγικό πλαίσιο για την καλύτερη προστασία και προώθηση της δημοκρατίας στην ΕΕ.

Οι βασικοί στόχοι της πρωτοβουλίας επικεντρώνονται στην προώθηση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας και στην αύξηση της εμπιστοσύνης των πολιτών της ΕΕ στη δημοκρατία και στους δημοκρατικούς θεσμούς σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, μεταξύ άλλων μέσω του εντοπισμού και της αντιμετώπισης της χειραγώγησης των πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό και της παραπληροφόρησης —με ιδιαίτερη έμφαση στη διαδικτυακή διάσταση— της ενδυνάμωσης του δίκαιου και ακέρατου χαρακτήρα των εκλογών και των δημοκρατικών ελέγχων και ισορροπιών, της βελτίωσης της ευαισθητοποίησης της κοινωνίας και της ενίσχυσης της αντίδρασης (συμπεριλαμβανομένης της στρατηγικής επικοινωνίας, κατά περίπτωση) και των ικανοτήτων διαχείρισης κρίσεων, καθώς και της καλλιέργειας της συμμετοχής των πολιτών στη δημοκρατία. Ο συνδυασμός των προσπαθειών αυτών αναμένεται να βελτιώσει την ετοιμότητα της ΕΕ και να ενισχύσει την εμπιστοσύνη και τη συμμετοχή των πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες.

Αναπακρινόμενη στους στόχους αυτούς, τα βασικά ζητήματα που θα καλύψει η Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας μπορούν να διαρθρωθούν γύρω από τέσσερα θέματα, λαμβανομένων υπόψη τόσο της εσωτερικής όσο και της εξωτερικής διάστασης του ζητήματος:

- αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης, της χειραγώγησης των πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό,
- διασφάλιση του δίκαιου και ακέρατου χαρακτήρα των εκλογικών διαδικασιών και ενίσχυση των δημοκρατικών πλαισίων, ελέγχων και ισορροπιών, συμπεριλαμβανομένων των ελεύθερων, πλουραλιστικών και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών,
- ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ετοιμότητας της κοινωνίας (συμπεριλαμβανομένων του ψηφιακού γραμματισμού και του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας, της κριτικής σκέψης κ.λπ.),
- καλλιέργεια της συμμετοχής και της δραστηριοποίησης των πολιτών.

Παράλληλα, η Επιτροπή σχεδιάζει να παρουσιάσει μια ενωσιακή στρατηγική για την κοινωνία των πολιτών. Η στρατηγική για την κοινωνία των πολιτών θα στηρίξει, θα προστατεύσει και θα ενδυναμώσει τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προτείνοντας δράσεις που θα ενισχύσουν τη συνεργασία της Επιτροπής με τους παράγοντες αυτούς και εξασφαλίζοντας ότι προστατεύονται καλύτερα στο έργο τους.

Πιθανές επιπτώσεις

Η πρωτοβουλία αυτή θα ενισχύσει την ικανότητα της ΕΕ να προστατεύει και να προάγει καλύτερα τη δημοκρατία έναντι των αυξανόμενων απειλών, όπως είναι η χειραγώγηση των πληροφοριών και οι παρεμβάσεις από το εξωτερικό και η παραπληροφόρηση, καθώς και να ενισχύσει τον δίκαιο και ακέρατο χαρακτήρα των εκλογών, την ανθεκτικότητα και την ετοιμότητα της κοινωνίας, καθώς και τη συμμετοχή και τη δραστηριοποίηση των πολιτών.

Μελλοντική παρακολούθηση

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις εξελισσόμενες απειλές κατά της δημοκρατίας στην ΕΕ και στις υπό ένταξη χώρες.

Γ. Βελτίωση της νομοθεσίας

Εκτίμηση επιπτώσεων

Δεν απαιτείται εκτίμηση επιπτώσεων για την παρούσα πρωτοβουλία, επειδή θα περιγράψει ευρείες κατευθύνσεις πολιτικής για τις οποίες οι επιπτώσεις δεν μπορούν να εκτιμηθούν στο παρόν στάδιο. Εάν χρειαστεί, μπορούν να διενεργηθούν ειδικές εκτιμήσεις επιπτώσεων κατά την υποβολή των συγκεκριμένων προτάσεων που εξαγγέλλονται στην ανακοίνωση.

Στρατηγική διαβούλευσης

Η ευρεία διαβούλευση και η συμμετοχή των πολιτών θα είναι ουσιαστικής σημασίας για την προετοιμασία αυτής της πρωτοβουλίας. Η διαδικασία διαβούλευσης, η οποία πραγματοποιείται κατά το πρώτο και δεύτερο τρίμηνο του 2025, αποσκοπεί στη συλλογή στοιχείων και παρατηρήσεων από τα ενδιαφερόμενα μέρη, με ιδιαίτερη έμφαση στους καθορισμένους τομείς προτεραιότητας. Η διαδικασία περιλαμβάνει:

- Την παρούσα πρόσκληση υποβολής στοιχείων, η οποία συνοδεύεται από [δημόσια διαβούλευση](#).

- Ευρωβαρόμετρο για τη δημοκρατία (+ Τακτικό Ευρωβαρόμετρο).
- Διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των σχετικών δομών του Συμβουλίου, μέσω του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνεργασίας για τις Εκλογές (ECNE) και ενδεχομένως μέσω άλλων σχετικών δικτύων της ΕΕ και μέσω ad hoc ομάδων εστίασης, καθώς και με ειδικό ερωτηματολόγιο.
- Ανταλλαγές με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ιδίως με την ειδική επιτροπή για την Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας.
- Στοχευμένες διαβουλεύσεις με ευρωπαϊκά και εθνικά πολιτικά κόμματα, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της COSAC, καθώς και στο πλαίσιο ad hoc ομάδας στόχου με ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα (με ειδικό ερωτηματολόγιο).
- Στοχευμένες δραστηριότητες διαβούλευσης με βασικές ομάδες ενδιαφερόμενων μερών μέσω ομάδων εστίασης και ειδικών ερωτηματολογίων: οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ομάδες νεολαίας, εκπρόσωποι των μέσων ενημέρωσης, διαδικτυακές πλατφόρμες, πανεπιστήμια και ερευνητές, ανεξάρτητοι ελεγκτές γεγονότων.
- Ανταλλαγές με σχετικούς διεθνείς οργανισμούς.

Η παρούσα πρόσκληση υποβολής στοιχείων είναι ανοικτή στο ευρύ κοινό και σε όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη.

Η Επιτροπή θα προωθήσει την πρόσκληση υποβολής στοιχείων στο πλαίσιο των τακτικών επαφών της με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Σχετική είδηση θα δημοσιευθεί επίσης στον ιστότοπο της Επιτροπής. Το έγγραφο θα είναι διαθέσιμο και στις 24 επίσημες γλώσσες της ΕΕ. Οι απαντήσεις μπορούν να υποβληθούν σε οποιαδήποτε επίσημη γλώσσα. Η πρόσκληση υποβολής στοιχείων θα είναι ανοικτή για 8 εβδομάδες.

Όλες οι παρατηρήσεις που θα ληφθούν θα δημοσιευτούν στη διαδικτυακή πύλη «Πείτε την άποψή σας».

Γιατί διεξάγουμε διαβούλευση;

Η παρούσα διαβούλευση αποσκοπεί στη συγκέντρωση απόψεων, πληροφοριών και αναλύσεων από ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών. Με τον τρόπο αυτόν θα διασφαλίσει, με διαφανή και συμμετοχικό τρόπο, ότι η Επιτροπή βασίζεται σε ολοκληρωμένες απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών, με ιδιαίτερη έμφαση στους καθορισμένους τομείς προτεραιότητας.

Κοινό-στόχος

Η διαβούλευση απευθύνεται σε ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, μεμονωμένων πολιτών, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εθνικών αρχών, ομάδων νεολαίας, του ιδιωτικού τομέα, εκπροσώπων των μέσων ενημέρωσης, ανεξάρτητων ελεγκτών γεγονότων και της ακαδημαϊκής κοινότητας.